JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
ELEANOR SHARPSTON
18 päivänä lokakuuta 2012 [1]

Asia C-396/11

Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Constanța
vastaan
Ciprian Vasile Radu

(Ennakkoratkaisupyyntö – Curtea de Apel Constanța (Romania))

Poliisiyhteistyö ja oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa — Puitepäätös eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä — Pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion mahdollisuus hylätä pyyntö etsityn henkilön luovuttamisesta

1. Tällä ennakkoratkaisupyynnöllä unionin tuomioistuinta pyydetään tulkitsemaan puitepäätöstä 2002/584. [2] Hyvin yleisesti esitettynä kyse on kolmesta seikasta. Ensinnäkin kyse on mainitulle päätökselle annettavasta tulkinnasta Lissabonin sopimuksen tultua voimaan ja erityisesti siitä, olisiko tulkintaa muutettava Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen SEU 6 artiklalla tehtyjen muutosten seurauksena. Toiseksi kyse on yhtäältä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (jäljempänä ihmisoikeussopimus) 5 artiklan ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 6 artiklan ja toisaalta puitepäätöksen sellaisten säännösten välisestä suhteesta, jotka merkitsevät etsityn henkilön vapaudenriistoa osana eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoon johtavia menettelyjä. Kolmanneksi kyse on siitä, voiko jäsenvaltio asianmukaisesti tulkitun puitepäätöksen nojalla kieltäytyä panemasta tällaista pidätysmääräystä täytäntöön, jos ihmisoikeuslainsäädäntöä, mukaan luettuina juuri mainitut artiklat, on rikottu.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Euroopan unionin (EU) lainsäädäntö

Sopimus Euroopan unionista

2. SEU 6 artiklassa määrätään seuraavaa:

”1. Unioni tunnustaa oikeudet, vapaudet ja periaatteet, jotka esitetään 7 päivänä joulukuuta 2000 hyväksytyssä ja Strasbourgissa 12 päivänä joulukuuta 2007 mukautetussa Euroopan unionin perusoikeuskirjassa, jolla on sama oikeudellinen arvo kuin perussopimuksilla.

1 — Alkuperäinen kieli: englanti.

2 — Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehty neuvoston puitepäätös 2002/584/YOS (jäljempänä puitepäätös tai päätös) (EYVL 2002, L 190, s. 1). Päätöstä on muutettu 26.2.2009 tehdyllä neuvoston puitepäätöksellä 2009/299/YOS (EUVL 2009, L 81, s. 24). Tehdyt muutokset eivät vaikuta tämän ratkaisuehdotuksen asiasisältöön.

– –

3. Ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä eurooppalaisessa yleissopimuksessa taatut ja jäsenvaltioiden yhteisestä valtiosääntöperinteestä johtuvat perusoikeudet ovat yleisinä periaatteina osa unionin oikeutta.” [3]

Perusoikeuskirja

3. Perusoikeuskirjan 6 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Jokaisella on oikeus vapauteen ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen.”

4. Perusoikeuskirjan 47 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Jokaisella, jonka unionin oikeudessa taattuja oikeuksia ja vapauksia on loukattu, on oltava tässä artiklassa määrättyjen edellytysten mukaisesti käytettävissään tehokkaat oikeussuojakeinot tuomioistuimessa.

Jokaisella on oikeus kohtuullisen ajan kuluessa oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, joka on etukäteen laillisesti perustettu. – –”

5. Perusoikeuskirjan 48 artiklassa määrätään seuraavaa:

”1. Jokaista syytettyä on pidettävä syyttömänä, kunnes hänen syyllisyytensä on laillisesti näytetty toteen.

2. Jokaiselle syytetylle taataan oikeus puolustukseen.”

6. Perusoikeuskirjan 52 artiklassa määrätään seuraavaa:

”1. Tässä perusoikeuskirjassa tunnustettujen oikeuksien ja vapauksien käyttämistä voidaan rajoittaa ainoastaan lailla sekä kyseisten oikeuksien ja vapauksien keskeistä sisältöä kunnioittaen. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti rajoituksia voidaan säätää ainoastaan, jos ne ovat välttämättömiä ja vastaavat tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojella muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia.

– –

3. Siltä osin kuin tämän perusoikeuskirjan oikeudet vastaavat ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä yleissopimuksessa taattuja oikeuksia, niiden merkitys ja ulottuvuus ovat samat kuin mainitussa yleissopimuksessa. Tämä määräys ei estä unionia myöntämästä tätä laajempaa suojaa.

– –”

3 — SEU 6 artiklalla korvattiin tietyin muutoksin EU 6 artikla, joka oli voimassa sekä silloin, kun puitepäätös tehtiin, että silloin, kun eurooppalaiset pidätysmääräykset annettiin nyt käsiteltävässä asiassa. Kyseisen artiklan 1 ja 2 kohdassa määrättiin seuraavaa:

”1. Unioni perustuu jäsenvaltioille yhteisiin vapauden, kansanvallan, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamisen sekä oikeusvaltion periaatteisiin.

2 Unioni pitää arvossa yhteisön oikeuden yleisinä periaatteina perusoikeuksia, sellaisina kuin ne taataan ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä, Roomassa 4 päivänä marraskuuta 1950 allekirjoitetussa Euroopan yleissopimuksessa ja sellaisina kuin ne ilmenevät jäsenvaltioiden yhteisessä valtiosääntöperinteessä.”

Puitepäätös

7. Puitepäätöksessä korvataan aikaisempi rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta 13.12.1957 tehtyyn eurooppalaiseen yleissopimukseen perustunut monenvälinen luovuttamismenettely eurooppalaiseen pidätysmääräykseen perustuvalla järjestelmällä. Uudessa järjestelmässä, jossa henkilö (jäljempänä etsitty henkilö), jonka tekemä tai tekemäksi väitetty rikos johtaa jäsenvaltion viranomaisten hänen luovuttamisestaan antamaan määräykseen (jäljempänä pidätysmääräyksen antanut jäsenvaltio), on fyysisesti toisen jäsenvaltion (jäljempänä pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaava jäsenvaltio) alueella, ensin mainitun valtion toimivaltainen oikeusviranomainen saa antaa eurooppalaisen pidätysmääräyksen, jossa se pyytää jälkimmäistä valtiota ottamaan henkilön kiinni ja luovuttamaan hänet.

8. Puitepäätöksen 1 luku, jonka otsikko on ”Yleiset periaatteet”, sisältää 1–8 artiklan. Sen 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Eurooppalaisella pidätysmääräyksellä tarkoitetaan oikeudellista päätöstä, jonka jäsenvaltio on antanut etsityn henkilön kiinni ottamiseksi ja luovuttamiseksi toisen jäsenvaltion toimesta syytetoimenpiteitä tai vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöön panemista varten.

2. Jäsenvaltiot panevat eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöön vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen perusteella ja tämän puitepäätöksen määräysten mukaisesti.

3. Tämä puitepäätös ei vaikuta velvoitteeseen kunnioittaa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklassa taattuja perusoikeuksia ja keskeisiä oikeusperiaatteita.”

9. Puitepäätöksen 3 ja 4 artiklassa säädetään useista perusteista, joilla eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta on kieltäydyttävä tai voidaan kieltäytyä.

10. Puitepäätöksen 8 artiklassa säädetään eurooppalaisen pidätysmääräyksen sisällöstä ja muodosta. Erityisesti 8 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan pidätysmääräyksessä on oltava ”ilmoitus siitä, onko olemassa täytäntöönpanokelpoinen tuomio, pidätysmääräys tai muu vastaava täytäntöönpanokelpoinen oikeudellinen päätös, joka kuuluu 1 ja 2 artiklan soveltamisalaan”.

11. Puitepäätöksen 2 luku sisältää 9–25 artiklan. Sen otsikko on ”Luovuttamismenettely”, ja se sisältää siinä säädettyjen useiden yleisten edellytysten lisäksi säännöksiä etsityn henkilön oikeuksien suojaamiseksi. Kyseisissä artikloissa säädetään erityisesti seuraavaa:

— kun etsitty henkilö otetaan kiinni, hänelle on annettava tieto pidätysmääräyksen sisällöstä ja mahdollisuudesta, että hänet luovutetaan; jos etsitty henkilö otetaan kiinni eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa varten, hänellä on oikeus käyttää oikeudellista avustajaa ja tulkkia (11 artikla)

— pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi päättää vapauttaa etsityn henkilön hänen kiinni ottamisensa jälkeen ja voi vapauttaa hänet väliaikaisesti milloin hyvänsä sillä edellytyksellä, että toteutetaan kaikki tarpeelliset toimenpiteet etsityn henkilön pakenemisen estämiseksi (12 artikla)

— jos etsitty henkilö suostuu luovuttamiseensa, suostumus on annettava vapaaehtoisesti ja täysin tietoisena tästä aiheutuvista seurauksista; tätä varten hänellä on oikeus käyttää oikeudellista avustajaa (13 artikla); jos hän ei anna kyseistä suostumusta, hänellä on oikeus tulla kuulluksi pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion asianmukaisen oikeusviranomaisen toimesta, joka voi pyytää lisätietoja pidätysmääräyksen antaneelta jäsenvaltiolta (14 ja 15 artikla)

— eurooppalainen pidätysmääräys on käsiteltävä kiireellisesti; jos etsitty henkilö suostuu luovuttamiseen, lopullinen päätös pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta on tehtävä 10 päivän kuluessa suostumuksen antamisesta; muissa tapauksissa määräaika on 60 päivää kiinni ottamisesta. Siihen saakka, kunnes pidätysmääräyksestä tehdään lopullinen päätös, täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on varmistettava, että henkilön tosiasiallisen luovuttamisen aineelliset edellytykset säilyvät (17 artikla)

— kun pidätysmääräys on annettu etsittyä henkilöä koskevien syytetoimenpiteiden takia, täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen on lähtökohtaisesti kuultava kyseistä henkilöä (18 ja 19 artikla)

— jos pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion oikeusviranomainen päättää, että etsitty henkilö on luovutettava, hänet on luovutettava kymmenen päivän kuluessa lopullisesta päätöksestä panna eurooppalainen pidätysmääräys täytäntöön. Tätä määräaikaa voidaan pidentää jäsenvaltioissa ilmenevän ylivoimaisen esteen vuoksi tai vakavista humanitaarisista syistä, joiden katsotaan olevan luovuttamisen esteenä (23 artikla).

Ihmisoikeussopimus

12. Ihmisoikeussopimuksen 5 artiklassa määrätään nyt käsiteltävän asian kannalta merkityksellisiltä osin seuraavaa:

”1. Jokaisella on oikeus vapauteen ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen. Keneltäkään ei saa riistää hänen vapauttaan, paitsi seuraavissa tapauksissa ja lain määräämässä järjestyksessä:

(a) henkilö vangitaan lain nojalla sen jälkeen, kun hänet on tuomittu toimivaltaisessa tuomioistuimessa;

– –

(c) henkilö pidätetään tai hänen vapautensa riistetään lain nojalla hänen saattamisekseen toimivaltaisen oikeusviranomaisen tutkittavaksi, milloin on syytä epäillä hänen syyllistyneen rikokseen tai jos katsotaan välttämättömäksi estää häntä tekemästä rikosta tai pakenemasta teon jälkeen;

– –

(f) henkilö pidätetään tai häneltä riistetään vapaus lain nojalla, jotta estettäisiin hänen laiton maahantulonsa, tai jos on ryhdytty toimiin hänen karkottamisekseen tai luovuttamisekseen.

– –

3. Tämän artiklan 1 kappaleen c kohdan määräysten nojalla pidätetty tai vapaudenriiston kohteeksi joutunut on viipymättä tuotava tuomarin tai lain nojalla tuomiovaltaa käyttävän muun viranomaisen tutkittavaksi, ja hänellä on oikeus oikeudenkäyntiin kohtuullisen ajan kuluessa tai oikeus tulla vapautetuksi oikeusjutun ollessa vireillä. Vapaaksi laskemisen ehdoksi voidaan asettaa takeet siitä, että asianomainen saapuu oikeudenkäyntiin.

4. Jokaisella, jolta on riistetty hänen vapautensa pidättämällä tai muuten, on oikeus vaatia tuomioistuimessa, että hänen vapaudenriistonsa laillisuus tutkitaan viipymättä ja että hänet vapautetaan, mikäli toimenpide ei ole laillinen.”

13. Ihmisoikeussopimuksen 6 artiklassa määrätään seuraavaa:

”1. Jokaisella on oikeus kohtuullisen ajan kuluessa oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin laillisesti perustetussa riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa silloin, kun päätetään hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan tai häntä vastaan nostetusta rikossyytteestä – –

2. Jokaista rikoksesta syytettyä on pidettävä syyttömänä, kunnes hänen syyllisyytensä on laillisesti näytetty toteen.

3. Jokaisella rikoksesta syytetyllä on seuraavat vähimmäisoikeudet:

(a) oikeus saada viipymättä yksityiskohtainen tieto häneen kohdistettujen syytteiden sisällöstä ja perusteista hänen ymmärtämällään kielellä;

(b) oikeus saada riittävästi aikaa ja edellytykset valmistella puolustustaan;

(c) oikeus puolustautua henkilökohtaisesti tai itse valitsemansa oikeudenkäyntiavustajan välityksellä, ja jos hän ei pysty itse maksamaan saamastaan oikeusavusta, hänen on saatava se korvauksetta oikeudenmukaisuuden niin vaatiessa;

(d) oikeus kuulustella tai kuulustuttaa todistajia, jotka kutsutaan todistamaan häntä vastaan, ja saada hänen puolestaan esiintyvät todistajat kutsutuiksi ja kuulustelluiksi samoissa olosuhteissa kuin häntä vastaan todistamaan kutsutut todistajat;

(e) oikeus saada maksutta tulkin apua, jos hän ei ymmärrä tai puhu tuomioistuimessa käytettyä kieltä.”

Perusoikeuskirjan ja ihmisoikeussopimuksen välinen suhde

14. Perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohdassa tehdään selväksi, että perusoikeuskirjan määräykset ja ihmisoikeussopimuksen määräykset ovat ja niiden on tarkoitus olla osittain päällekkäiset. Tämän ratkaisuehdotuksen kannalta merkityksellisiltä osin perusoikeuskirjan 6 artikla vastaa ihmisoikeussopimuksen 5 artiklaa. Perusoikeuskirjan 47 artiklan toinen kohta vastaa ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaletta ja perusoikeuskirjan 48 artikla vastaa ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 ja 2 kappaletta.[4]

Kansallinen oikeus

Romania

15. Säännökset, joilla puitepäätös saatetaan osaksi kansallista oikeutta, sisältyvät kansainvälisestä oikeudellisesta yhteistyöstä rikosoikeuden alalla 28.6.2004 annetun lain nro 302, sellaisena kuin se on muutettuna, 97 ja 98 §:ään. Nämä pykälät kuuluvat lain III osastoon.

16. Mainitun 97 §:n otsikko on ”Erityiset ehdot”. Se koskee tiettyjä edellytyksiä takeista, jotka pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion on annettava.

4 — Ks. perusoikeuskirjan selitykset (2007/C 303/02) (EUVL 2007, C 303, s. 17).

17. Mainitun 98 §:n 1 momentin säännökset koskevat perusteita, joilla eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta on kieltäydyttävä. Ne vastaavat pääosiltaan puitepäätöksen 3 artiklassa säädettyjä perusteita.

18. Perusteista, joilla eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta voidaan kieltäytyä, säädetään 98 §:n 2 momentissa. Ne ovat laajalti samat kuin puitepäätöksen 4 artiklassa säädetyt perusteet.

Saksa

19. Saksa saattoi puitepäätöksen osaksi kansallista oikeuttaan 21.7.2004 antamallaan lailla eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä. Lain säätämisen jälkeen Saksan perustuslakituomioistuin katsoi vuonna 2005, että lainsäädäntö oli perustuslain vastainen ja siis pätemätön.[5] Uudella 20.7.2006 säätämällään lailla kyseinen jäsenvaltio antoi uuden toimenpiteen, jolla oli tarkoitus korjata perustuslakituomioistuimen esiin tuomat puutteet ja panna puitepäätös kattavasti täytäntöön kansallisessa oikeudessa. Kyseinen toimenpide on edelleen voimassa.

Tosiseikat, menettely ja ennakkoratkaisukysymykset

20. Syyttäjäviranomaiset Saksassa antoivat eri päivinä vuosina 2007 ja 2008 neljä eurooppalaista pidätysmääräystä Ciprian Vasile Radun kiinni ottamiseksi. Kukin pidätysmääräys koski ryöstöä. Tällainen teko on rikos myös Romanian oikeudessa Romanian rikoslain 211 §:n nojalla. Radu ei suostunut luovuttamiseensa.

21. Curte de Apel Constanța (Constanțan muutoksenhakutuomioistuin) määräsi 5.6.2009 antamallaan ratkaisulla täytäntöön pantaviksi kolme mainituista pidätysmääräyksistä. Neljännen pidätysmääräyksen täytäntöönpanon se epäsi sillä perusteella, että Radu oli jo asetettu Romaniassa syytteeseen samasta teosta, johon pidätysmääräys perustui.[6]

22. Radu valitti ratkaisusta Înalta Curte de Casație şi Justiție a României (Romanian ylin tuomioistuin ja kassaatiotuomioistuin). Mainittu tuomioistuin hyväksyi valituksen 18.6.2009 antamallaan ratkaisulla ja palautti asian käsiteltäväksi Curte de Apeliin. Se myös määräsi Radun vapautettavaksi ja asetti tiettyjä rajoituksia hänen liikkumisvapaudelleen, mukaan lukien kiellon poistua asuinkunnastaan ilman tuomioistuimen lupaa.

23. Asia rekisteröitiin uudelleen Curte de Apelissa 22.2.2011. Tässä tuomioistuimessa Radu vetoaa kolmeen pääargumenttiin tukeakseen väitettään, jonka mukaan kyseisiä pidätysmääräyksiä ei ole pantava täytäntöön. Ensinnäkin hän toteaa, että puitepäätöksen tekopäivänä sen enempää ihmisoikeussopimusta kuin perusoikeuskirjaakaan ei ollut nimenomaisesti sisällytetty oikeussääntöinä Euroopan unionin perustamissopimuksiin. Asia on toisin unionisopimuksen konsolidoidussa toisinnossa, joka tuli voimaan 1.12.2009 Lissabonin sopimuksen nojalla. Puitepäätöstä on siis tulkittava ja sovellettava perusoikeuskirjan ja ihmisoikeussopimuksen mukaisesti. Toiseksi hän väittää, että menettelyt, joissa kyseiset jäsenvaltiot soveltavat puitepäätöstä, poikkeavat toisistaan, ja hän kiinnittää huomiota vastavuoroisuusedellytykseen pidätysmääräysten täytäntöönpanossa sekä pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion että sen täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion osalta. Kolmanneksi hän

5 — Ratkaisu 18.7.2005, 2 BvR 2236/4. Kansallinen tuomioistuin päätyi ratkaisuunsa perusteilla, jotka koskevat kyseisen lain soveltamista Saksan kansalaisiin.

6 — Tästä kieltäytymisperusteesta säädetään puitepäätöksen 4 artiklan 2 kohdassa ja lain nro 302/2004 98 §:n 2 momentin b kohdassa.

katsoo, että pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaavan valtion velvollisuutena on varmistua siitä, että pidätysmääräyksen antanut valtio on noudattanut perusoikeuskirjassa ja ihmisoikeussopimuksessa vahvistettuja oikeuksia ja takeita. Se, ettei viimeksi mainittu valtio ole niitä noudattanut, olisi peruste kieltäytyä panemasta kyseisiä eurooppalaisia pidätysmääräyksiä täytäntöön.

24. Näissä olosuhteissa Curte de Apel Constanța on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Ovatko [ihmisoikeussopimuksen] 5 artiklan 1 kappale ja [perusoikeuskirjan] 6 artikla, kun tämä luetaan yhdessä perusoikeuskirjan 48 ja 52 artiklan kanssa ja kun huomioon otetaan myös [ihmisoikeussopimuksen] 5 artiklan 3 ja 4 kappale ja 6 artiklan 2 ja 3 kappale, perussopimuksiin sisältyviä [Euroopan unionin] primaarioikeuden määräyksiä?

2) Onko eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaavan valtion toimivaltaisen oikeusviranomaisen toiminta, joka muodostuu vapaudenriistosta ja pakkokeinona toteutettavasta luovuttamisesta ilman sen henkilön suostumusta, jota eurooppalainen pidätysmääräys koskee (kiinni otettavaksi ja luovutettavaksi pyydetty henkilö), pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaavan valtion puuttumista kiinni otettavaksi ja luovutettavaksi pyydetyn henkilön henkilökohtaista vapautta koskevaan oikeuteen, joka taataan unionin oikeudessa SEU 6 artiklalla, kun tämä luetaan yhdessä [ihmisoikeussopimuksen] 5 artiklan 1 kappaleen kanssa, ja [perusoikeuskirjan] 6 artiklalla, kun tämä luetaan yhdessä perusoikeuskirjan 48 ja 52 artiklan kanssa ja kun huomioon otetaan myös [ihmisoikeussopimuksen] 5 artiklan 3 ja 4 kappale ja 6 artiklan 2 ja 3 kappale?

3) Onko eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaavan valtion puuttumisen, joka kohdistuu oikeuksiin ja takeisiin, joista määrätään [ihmisoikeussopimuksen] 5 artiklan 1 kappaleessa ja [perusoikeuskirjan] 6 artiklassa, kun tämä luetaan yhdessä perusoikeuskirjan 48 ja 52 artiklan kanssa ja kun huomioon otetaan myös [ihmisoikeussopimuksen] 5 artiklan 3 ja 4 kappale ja 6 artiklan 2 ja 3 kappale, täytettävä edellytys, että se on välttämätöntä demokraattisessa yhteiskunnassa, ja edellytys, että se on oikeassa suhteessa konkreettisesti tavoiteltuun päämäärään?

4) Voiko eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaavan valtion toimivaltainen oikeusviranomainen perussopimuksissa ja muissa [Euroopan unionin] oikeuden oikeussäännöissä asetettuja velvollisuuksia loukkaamatta hylätä luovuttamispyynnön siksi, että kaikki ne edellytykset eivät täyty, jotka perustuvat [ihmisoikeussopimuksen] 5 artiklan 1 kappaleeseen ja [perusoikeuskirjan] 6 artiklaan, kun tämä luetaan yhdessä perusoikeuskirjan 48 ja 52 artiklan kanssa ja kun huomioon otetaan myös [ihmisoikeussopimuksen] 5 artiklan 3 ja 4 kappale ja 6 artiklan 2 ja 3 kappale?

5) Voiko eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaavan valtion toimivaltainen oikeusviranomainen perussopimuksissa ja muissa [Euroopan unionin] oikeuden oikeussäännöissä asetettuja velvollisuuksia loukkaamatta hylätä luovuttamispyynnön sen vuoksi, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen antanut valtio ei ole pannut [puitepäätöstä] täytäntöön tai se on pannut sen täytäntöön puutteellisesti tai virheellisesti (vastavuoroisuusedellytystä noudattamatta)?

6) Onko Euroopan unionin jäsenvaltion – eli Romanian – kansallinen oikeus ja erityisesti lain nro 302/2004 III osasto ristiriidassa [ihmisoikeussopimuksen] 5 artiklan 1 kappaleen ja [perusoikeuskirjan] 6 artiklan, kun tämä luetaan yhdessä perusoikeuskirjan 48 ja 52 artiklan kanssa ja kun huomioon otetaan myös [ihmisoikeussopimuksen], johon SEU 6 artiklassa viitataan, 5 artiklan 3 ja 4 kappale ja 6 artiklan 2 ja 3 kappale, kanssa ja onko [puitepäätös] pantu asianmukaisesti täytäntöön näillä oikeussäännöillä?”

25. Kirjallisia huomautuksia ovat esittäneet Minister Public, Parchet de pe lângă Curte de Apel Constanța (Curte de Apel Constanțan syyttäjäviranomainen), Tšekin, Saksan, Liettuan, Itävallan, Puolan, Romanian ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukset sekä Euroopan komissio. Istunnossa 10.7.2012 Radun asianajaja, Saksan ja Romanian hallitukset sekä Euroopan komissio esittivät suullisia huomautuksia ja vastasivat unionin tuomioistuimen kysymyksiin.

Asian arviointi

Alustavat huomautukset

Tutkittavaksi ottaminen

26. Ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottamista vastaan on esitetty useita väitteitä. Kaikki huomautuksia esittäneet ovat samaa mieltä siitä, että kuudes kysymys, jossa unionin tuomioistuinta pyydetään tulkitsemaan kansallisia oikeussääntöjä ja johon palaan jäljempänä,[7] on jätettävä tutkimatta. Saksan hallitus vastustaa tutkittavaksi ottamista joiltain osin, kun taas Itävallan ja Romanian hallitusten sekä komission mielestä koko ennakkoratkaisupyyntö on jätettävä tutkimatta. Tšekin, Liettuan, Puolan ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukset eivät ole lausuneet muuta tutkittavaksi ottamisesta.

27. Ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottamista vastustetaan pääasiallisesti sillä perusteella, ettei se ole riittävän yksityiskohtainen ja se on liian hypoteettinen, jotta unionin tuomioistuin voisi antaa kansalliselle tuomioistuimelle hyödyllisen vastauksen.

28. Ennakkoratkaisupyynnössä kuvataan kieltämättä lakonisesti pääasian oikeudenkäynnin taustaa ja erityisesti kansallisen tuomioistuimen esittämien kysymysten taustalla olevia syitä.

29. On kuitenkin todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan ”[SEUT 267] artiklan mukaisessa kansallisten tuomioistuinten ja unionin tuomioistuimen välisessä tehtävien jaossa kansallinen tuomioistuin, jolla yksin on välitön tieto asian tosiseikoista sekä asianosaisten esittämistä argumenteista ja joka vastaa annettavasta ratkaisusta, voi kaikki käsiteltävänään olevaan asiaan liittyvät olosuhteet tuntien parhaiten arvioida, onko asian yhteydessä esiin tulleilla oikeuskysymyksillä merkitystä asian kannalta ja onko ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi”.[8] Oikeuskäytännössä on katsottu, että kun ennakkoratkaisukysymykset koskevat unionin oikeuden tulkintaa, unionin tuomioistuimen ”on lähtökohtaisesti ratkaistava ne”.[9]

30. Näin näyttää mielestäni olevan nyt käsiteltävässä asiassa. Kansallinen tuomioistuin toteaa ennakkoratkaisupyynnössään selvästi, että se pitää vastauksia kysymyksiinsä olennaisina voidakseen ratkaista käsiteltävänään olevan asian. Tämä seikka itsessään ei olisi ratkaiseva, jos ennakkoratkaisupyynnön sanamuoto olisi ollut sellainen, että jäsenvaltioiden hallituksille ja toimielimille olisi ollut ilmeisen mahdotonta esittää huomautuksia.[10] Tästä ei kuitenkaan ole kyse nyt käsiteltävässä asiassa. Jopa seitsemän hallitusta sekä yksi syyttäjäviranomainen ja komissio ovat esittäneet huomautuksia. Erittäin vähäisin poikkeuksin kukin niistä on kyennyt esittämään hyödyllisiä huomautuksia kansallisen tuomioistuimen kysymyksistä.

7 — Ks. jäljempänä 105 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

8 — Ks. mm. asia 83/78, Pigs Marketing Board, tuomio 29.11.1978 (Kok., s. 2347, Kok. Ep. IV, s. 265, 25 kohta).

9 — Ks. mm. asia C-231/89, Gmurzynska-Bscher, tuomio 8.11.1990 (Kok., s. I-4003, 20 kohta).

10 — Ks. tämän osalta asia C-303/05, Advocaten voor de Wereld, tuomio 3.5.2007 (Kok., s. I-3633, 20 kohta).

31. Olisi hyödytöntä jättää ennakkoratkaisupyyntö tässä asiassa tutkimatta. Kuudetta kysymystä koskevia huomautuksia lukuun ottamatta katson siis, että tutkittavaksi ottamista koskevat väitteet olisi hylättävä.

Unionin tuomioistuimen toimivalta

32. Romania on antanut entisessä EU 35 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun julistuksen, jossa se hyväksyy unionin tuomioistuimen toimivallan antaa ennakkoratkaisuja entisen EU 35 artiklan 3 kohdan b alakohdan sääntöjen mukaisesti.[11] Siirtymämääräyksistä tehdyn pöytäkirjan N:o 36, joka on EUT-sopimuksen liitteenä, 10 artiklan 1 kohdassa määrätään, että EU-sopimuksen entisen VI osaston mukainen unionin tuomioistuimen toimivalta ennen Lissabonin sopimuksen voimaantuloa hyväksyttyjen unionin säädösten osalta säilyy ennallaan, myös silloin, kun se on hyväksytty entisen EU 35 artiklan 2 kohdan nojalla.[12] Unionin tuomioistuimella on siis toimivalta ratkaista kansallisen tuomioistuimen kysymykset.

Puitepäätös

33. Ennen kysymysten asiasisältöön siirtymistä kannattaa tarkastella puitepäätöksen taustaa ja sen tavoitteita.

34. Päätöstä on tulkittava sen tavoitteen asiayhteydessä, jonka mukaan unionista olisi tultava vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue. Tätä varten siinä otetaan käyttöön rikosasioissa annettujen tuomioistuinratkaisujen vapaan liikkuvuuden järjestelmä, joka kattaa sekä ennen tuomiota annetut että lopulliset ratkaisut. Järjestelmä konkretisoituu eurooppalaisessa pidätysmääräyksessä. Pidätysmääräyksellä toteutetaan vastavuoroisen tunnustamisen periaate, jota Tampereen Eurooppa-neuvosto luonnehti päätelmissään ”oikeudellisen yhteistyön kulmakiveksi”.[13] Tällaisen periaatteen tehokkuus edellyttää jäsenvaltioiden välistä vankkaa luottamusta.[14]

35. Puitepäätöksellä käyttöön otettujen uusien järjestelyjen tärkeänä tavoitteena on poistaa aikaisempaan luovuttamisjärjestelmään luonnostaan kuuluneet viivästykset.[15] Tavoite näyttää käytännössä tulleen saavutetuksi. Vuoden 2011 kertomuksessaan päätöksen täytäntöönpanosta[16] komissio toteaa, että luovuttamiseen kului keskimäärin noin vuosi. Eurooppalaisen pidätysmääräyksen järjestelmässä täytäntöönpanon keskimääräinen kesto on lyhentynyt 14–17 päivään silloin, kun etsitty henkilö suostuu luovuttamiseensa. Kun hän ei siihen suostu, kyseinen kesto on 48 päivää.

36. Vaikka puitepäätöksessä jäsenvaltioille asetetut velvoitteet koskevat pääasiallisesti prosessuaalisia seikkoja, tämä ei tarkoita sitä, että lainsäätäjä olisi puitepäätöksen säätäessään jättänyt perus- ja ihmisoikeudet huomiotta. Päinvastoin se otti ne huomioon usealla tavalla.

11 — Ks. EUVL 2010, C 56, s. 7.

12 — Pöytäkirjan 10 artiklan 3 kohdan mukaan 10 artiklan 1 kohdassa mainitun siirtymämääräyksen noudattaminen lakkaa viiden vuoden kuluttua Lissabonin sopimuksen voimaantulopäivästä eli 30.11.2014.

13 — Ks. Tampereen Eurooppa-neuvoston päätelmät osoitteessa www.cvce.eu.

14 — Ks. yleisesti puitepäätöksen johdanto-osan viides, kuudes ja kymmenes perustelukappale.

15 — Ks. puitepäätöksen johdanto-osan viides perustelukappale.

16 — Komission 11.4.2011 antama kertomus Euroopan parlamentille ja neuvostolle puitepäätöksen täytäntöönpanosta vuodesta 2007 lähtien (KOM(2011) 175 lopullinen; jäljempänä vuoden 2011 kertomus), 1 jakso.

37. Ensinnäkin se sisällytti päätökseen nimenomaisia viittauksia mainittuihin oikeuksiin. Tämä ilmenee selvästi esimerkiksi johdanto-osan 10, 12 ja 13 perustelukappaleesta. Tätäkin keskeisempää on se, että 1 artiklan 3 kohdassa säädetään nimenomaisesti, ettei päätös vaikuta velvoitteeseen kunnioittaa nykyisessä SEU 6 artiklassa taattuja perusoikeuksia ja keskeisiä oikeusperiaatteita. Palaan tähän kohtaan jäljempänä. [17]

38. Toiseksi johdanto-osan kymmenennessä perustelukappaleessa mainittu jäsenvaltioiden välinen vankka luottamus perustuu siihen, että kukin jäsenvaltio kunnioittaa sekä ihmisoikeussopimuksessa taattuja oikeuksia että jäsenvaltioille yhteiseen valtiosääntöperinteeseen kuuluvia perusoikeuksia. Lissabonin sopimuksen tultua voimaan 1.12.2009 tähän on nyt lisättävä perusoikeuskirja – niiltä osin kuin sillä ei jo aikaisemmin ollut merkitystä.

39. Kolmanneksi puitepäätös sisältää useita säännöksiä, joilla on tarkoitus suojata etsityn henkilön perusoikeuksia. Esitin ne lyhyesti edellä 11 kohdassa enkä toista niitä tässä paitsi nimenomaisesti säädetyt oikeudet kuulemiseen, jos etsitty henkilö ei suostu luovuttamiseensa (14 artikla) ja jos eurooppalainen pidätysmääräys on annettu syytetoimenpiteitä varten (18 artikla).

40. Puitepäätöksen tavoitteista olisi virheellistä katsoa, että päätöksessä käyttöön otetun järjestelmän tarkoituksena on vain hyödyttää jäsenvaltioiden hallintoviranomaisia. Ottamalla käyttöön sellaisen menettelyn, joka on tarkoitettu edeltäjäänsä toimivammaksi ja tehokkaammaksi, lainsäätäjä myös pyrki parantamaan rikosten uhrien suojaa sillä, että rikosten tekijät tuodaan nopeammin ja tehokkaammin oikeuden eteen.

41. Vaikka jäsenvaltioiden tähänastiset toimet ihmisoikeusvelvoitteidensa noudattamisessa voivat olla kiitettäviä, ne eivät ole moitteettomia. Ei voida olettaa, että pelkästään siksi, että toinen jäsenvaltio pyytää etsityn henkilön luovuttamista, tämän henkilön ihmisoikeudet taataan automaattisesti hänen saavuttuaan sinne. [18] Velvoitteiden noudattamisesta voidaan kuitenkin esittää olettama, joka on kumottavissa vain mahdollisimman selkeän näytön perusteella. Tällaisen näytön on oltava täsmällistä; yleisluonteiset väitteet eivät riitä, olipa niiden tukena kuinka hyvät todisteet tahansa.

Ensimmäinen kysymys

42. Kansallinen tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään sitä, kuuluvatko perusoikeuskirjan ja ihmisoikeussopimuksen määräykset unionin primaarioikeuteen.

43. Tarkastelen aluksi tilannetta Lissabonin sopimuksen tultua voimaan.

44. Perusoikeuskirjalla on SEU 6 artiklan 1 kohdan nojalla sama oikeudellinen arvo kuin perussopimuksilla, joten se kuuluu nyt unionin primaarioikeuteen.

45. Ihmisoikeussopimuksen määräykset vahvistetaan myös Lissabonin sopimuksessa. SEU 6 artiklan 3 kohdan mukaan ihmisoikeussopimuksessa taatut ja jäsenvaltioiden yhteisestä valtiosääntöperinteestä johtuvat perusoikeudet ovat yleisinä periaatteina osa unionin oikeutta.

46. Tämän seurauksena perusoikeuskirja ja ihmisoikeussopimus sitovat paitsi unionia ja sen toimielimiä myös jäsenvaltioita niiden tulkitessa ja soveltaessa unionin oikeutta. [19]

17 — Ks. jäljempänä 70 kohta.

18 — Ks. tämän osalta mm. vuoden 2011 kertomuksen 4 jakso. Ks. myös ratkaisuehdotukseni asiassa C-27/09 P, Ranska v. People's Mojahedin Organization of Iran, tuomio 21.12.2011 (Kok., s. I-13427), ratkaisuehdotuksen 249 kohta ja alaviite 97.

19 — Ks. perusoikeuskirjan osalta myös sen 51 artiklan 1 kohta, jonka mukaan perusoikeuskirja sitoo jäsenvaltioita ainoastaan silloin, kun ne soveltavat unionin oikeutta. On selvää, että täyttäessään puitepäätöksen mukaisia velvoitteitaan jäsenvaltiot soveltavat unionin oikeutta. Koska kaikki jäsenvaltiot ovat ihmisoikeussopimuksen sopimuspuolia, ihmisoikeussopimus sitoo niitä paitsi niiden soveltaessa unionin oikeutta myös niiden kansallisten sääntöjen yhteydessä.

47. Tämä sinänsä riittää vastaukseksi kansallisen tuomioistuimen ensimmäiseen kysymykseen, jos tarkastellaan vain sen sanamuotoa. Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee kuitenkin selvästi, että sen käsiteltävänä oleva asia on hieman laajempi, koska Radu näyttää väittävän, että Lissabonin sopimuksen voimaantulo muutti keskeisesti sitä, miten perusoikeuksia ja -periaatteita on sovellettava unionissa.[20] Hyödyllisen vastauksen antamiseksi kansalliselle tuomioistuimelle on siis tarpeen tarkastella tilannetta ennen 1.12.2009.

48. Perusoikeuskirjasta annettiin juhlallinen julistus Nizzassa 7.12.2000 mutta päätöstä sille annettavasta tarkasta oikeudellisesta asemasta siirrettiin myöhemmäksi. Siksi sitä ei sisällytetty yhteenkään perussopimukseen eikä sen määräyksistä tehty sitovia muullakaan tavalla. Perusoikeuskirjaa alettiin kuitenkin nopeasti pitää auktoritatiivisena luettelona perusoikeuksista, vahvistettiinhan siinä oikeusvaltioon luonnostaan kuuluvat yleiset periaatteet, jotka ovat yhteisiä jäsenvaltioiden valtiosääntöperinteelle. Unionin tuomioistuin nojautui tuomioissaan usein perusoikeuskirjan määräyksiin.[21] Tämän seurauksena perusoikeuskirja sai soft law'n aseman, eli vaikka sen määräyksiä ei sovellettukaan suoraan osana unionin oikeutta, niillä oli oikeusvaikutuksia – monissa tapauksissa kauaskantoisia vaikutuksia – unionissa.

49. Ihmisoikeussopimuksen asemalla unionin oikeudessa on paljon syvemmät juuret. Jo vuonna 1969 yhteisöjen tuomioistuin totesi asiassa Stauder antamassaan tuomiossa,[22] että ”ihmisille kuuluv[at perusoikeudet kuuluvat] yhteisön oikeuden yleisiin periaatteisiin ja [niiden] noudattamisen yhteisöjen tuomioistuin varmistaa”. Tätä alussa vielä kehittymätöntä oikeuskäytäntöä on sovellettu ja kehitetty asioissa Internationale Handelsgesellschaft[23] ja Nold[24] annetun kaltaisten perustavanlaatuisten tuomioiden välityksellä nykyhetkeen asti. Yhdistetyissä asioissa Kadi ja Al Barakaat antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin totesi suoraan, että ”yhteisössä ei voida hyväksyä sellaisia toimia, jotka ovat ristiriidassa ihmisoikeuksien kunnioituksen kanssa”.[25] Viittaamalla nimenomaisesti ihmisoikeussopimukseen yhteisöjen tuomioistuin totesi asiassa Der Grüne Punkt antamassaan tuomiossa ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaleessa annetusta oikeudesta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, että sitä sovelletaan ”yhteisön oikeuden yleisenä periaatteena”.[26]

50. Kun tämä otetaan huomioon, voidaanko sanoa, että Lissabonin sopimuksen voimaantulo muutti unionin oikeutta merkittävästi?

51. En usko. Mielestäni SEU 6 artiklan 1 ja 3 kohdassa on kyse vain aikaisemman tilanteen ”kodifioinnista”, kuten Yhdistynyt kuningaskunta totesi huomautuksissaan. Ne ilmentävät toisin sanoen poliittista tahtoa tehdä määräyksistä, joiden vahvistamiseen ja suojaamiseen niillä pyritään, ilmiasultaan näkyvämpiä. Ne eivät ilmennä minkäänlaista merkittävää muutosta. Siksi argumentit, joiden mukaan puitepäätöksen säännöksiä on tulkittava eri tavalla kyseisten määräysten voimaantulon jälkeen, eivät mielestäni voi menestyä.[27]

20 — Ks. edellä 23 kohta.

21 — Ks. esim. asia C-432/05, Unibet, tuomio 13.3.2007 (Kok., s. I-2271, 37 kohta) ja yhdistetyt asiat C-402/05 P ja C-415/05 P, Kadi ja Al Barakaat, tuomio 3.9.2008 (Kok., s. I-6351, 335 kohta).

22 — Asia 29/69, Stauder, tuomio 12.11.1969 (Kok., s. 419, Kok. Ep. II, s. 349, 7 kohta).

23 — Asia 11/70, Internationale Handelsgesellschaft, tuomio 17.12.1970 (Kok., s. 1125, Kok. Ep. II, s. 349, 4 kohta).

24 — Asia 4/73, Nold, tuomio 14.5.1974 (Kok., s. 491, Kok. Ep. II, s. 349, 13 kohta).

25 — Mainittu edellä alaviitteessä 21, tuomion 284 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen.

26 — Asia C-385/07 P, Der Grüne Punkt, tuomio 16.7.2009 (Kok., s. I-6155, 178 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

27 — Viittaan kattavuuden vuoksi julkisasiamies Cruz Villalónin ratkaisuehdotukseen asiassa C-306/09, I.B., tuomio 21.10.2010 (Kok., s. I-10341), jossa hän totesi, että ”tarve tulkita puitepäätöstä perusoikeuksien kannalta on käynyt Euroopan unionin perusoikeuskirjan voimaantulon jälkeen entistäkin pakottavammaksi” (44 kohta). Vaikka tämä saattaa ensi näkemältä antaa ymmärtää, että puitepäätöstä on tarpeen tulkita eri tavalla SEU 6 artiklan 1 kohdan tultua voimaan, mielestäni kyseistä huomautusta ei tehty tässä hengessä. Mielestäni siinä vain korostetaan edellä mainitsemaani näkyvyyttä koskevan poliittisen tahdon vahvuutta.

52. Ensimmäiseen kysymykseen on vastattava edellä esitetyn perusteella, että perusoikeuskirjan määräykset, mukaan lukien sen 6, 48 ja 52 artikla, kuuluvat unionin primaarioikeuteen. Perusoikeudet, sellaisina kuin ne taataan ihmisoikeussopimuksessa, mukaan lukien ihmisoikeussopimuksen 5 artiklan 1, 3 ja 4 kappaleen ja 6 artiklan 2 ja 3 kappaleen mukaiset oikeudet, ovat unionin oikeuden yleisiä periaatteita.

Toinen ja kolmas kysymys

53. Näillä kysymyksillä, joita on paras tarkastella yhdessä, kansallinen tuomioistuin tiedustelee pääasiallisesti sitä, onko etsityn henkilön vapaudenriistossa ja pakkokeinona toteutettavassa luovuttamisessa, joihin eurooppalaista pidätysmääräystä koskeva menettely johtaa, kyse puuttumisesta kyseisen henkilön vapautta koskevaan oikeuteen ja onko tällaisen puuttumisen täytettävä välttämättömyyden ja oikeasuhteisuuden edellytykset voidakseen olla ihmisoikeussopimuksen 5 artiklan 1 kappaleen ja perusoikeuskirjan 6 artiklan mukaista.[28]

54. Jokaisella on oikeus vapauteen. Tämä ilmenee ihmisoikeussopimuksen 5 artiklasta ja perusoikeuskirjan 6 artiklasta. Kyse on siitä, voidaanko kyseisen oikeuden riistäminen perustella. Tämän seikan osalta eurooppalaista pidätysmääräystä on tulkittava asiayhteydessään. Sen tarkoituksena on varmistaa, että henkilöt, joista määräys annetaan, ovat henkilökohtaisesti läsnä määräyksen antaneessa jäsenvaltiossa oikeudenkäyntiä varten tai vankeusrangaistuksen suorittamiseksi, kummasta sitten onkin kyse. Tällainen tavoite mielestäni on selvästi välttämätön yhteiskunnan etujen kannalta.

55. Tässä yhteydessä ihmisoikeussopimuksen 5 artiklassa määrätään nimenomaisesti useista olosuhteista, joissa henkilöltä saadaan laillisesti riistää hänen vapautensa. Näihin kuuluvat (sen a kohdan nojalla) henkilön vapauden riistäminen sen jälkeen, kun hänet on tuomittu toimivaltaisessa tuomioistuimessa, ja (sen c kohdan nojalla) henkilön kiinniottaminen tai hänen vapautensa riistäminen muun muassa silloin, kun hänen epäillään syyllistyneen rikokseen. Artiklan f kohta on erityisen merkityksellinen nyt käsiteltävän asian kannalta, koska siinä määritetään oikeus vapauteen tapauksissa, joissa henkilö otetaan kiinni tai häneltä riistetään vapaus lain nojalla muun muassa hänen luovuttamisekseen (valtioiden välinen menettely, joka eurooppalaisella pidätysmääräyksellä korvataan).

56. Keskeinen kysymys koskee sitä, onko pidätysmääräykseen perustuva vapaudenriisto oikeasuhteista. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin (jäljempänä ihmisoikeustuomioistuin) on todennut ihmisoikeussopimuksen 5 artiklan 1 kappaleen f kohdasta, että ”tässä määräyksessä ei edellytetä, että vapauden riistäminen henkilöltä, jota vastaan on ryhdytty toimiin hänen luovuttamisekseen, katsotaan kohtuudellisesti arvioituna välttämättömäksi, jotta esimerkiksi estetään häntä tekemästä rikosta tai pakenemasta teon jälkeen. Tässä yhteydessä 5 artiklan 1 kappaleen f kohdassa määrätään erilaisesta suojan tasosta kuin 5 artiklan 1 kappaleen c kohdassa: f kohdassa edellytetään ainoastaan, että ’on ryhdytty toimiin hänen karkottamisekseen tai luovuttamisekseen’. Sovellettaessa 5 artiklan 1 kappaleen f kohtaa on siis merkityksetöntä, voidaanko taustalla oleva karkotuspäätös perustella kansallisen oikeuden vai ihmisoikeussopimuksen mukaisen oikeuden nojalla – –”.[29]

57. Olisi kuitenkin virheellistä tulkita tätä osaa ihmisoikeussopimusta koskevasta oikeuskäytännöstä siten, että sen mukaan mikä tahansa 5 artiklan 1 kappaleen f kohtaan perustuva vapaudenriisto on aina laillista, kunhan se tehdään henkilön karkottamiseksi tai luovuttamiseksi. Ihmisoikeustuomioistuin on todennut myös, että ”mikä tahansa 5 artiklan 1 kappaleen f kohdan jälkimmäiseen lauseeseen perustuva vapaudenriisto on perusteltua – – ainoastaan niin kauan kuin karkottamista tai

28 — Vaikka kansallisen tuomioistuimen kysymyksissä viitataan myös muihin perusoikeuskirjan ja perussopimuksen artikloihin, pidän viittauksia muistutuksena asiayhteydestä, jossa oikeutta vapauteen sovelletaan suhteessa rikosoikeudelliseen menettelyyn. Siksi olen keskittynyt asian kannalta mielestäni merkityksellisimpiin määräyksiin.

29 — Ks. asia Chahal v. Yhdistynyt kuningaskunta, tuomio 15.11.1996 (Reports of Judgments and Decisions 1996-V, 112 kohta); asia Ismoilov v. Venäjä, tuomio 24.4.2008 (valitus nro 2947/06, 135 kohta) ja asia Lokpo ja Toure v. Unkari, tuomio 20.9.2011 (valitus nro 10816/10, 16 kohta).

luovuttamista[30] koskeva menettely on vireillä. Jos tällaista menettelyä ei toteuteta riittävän ripeästi, vapaudenriisto lakkaa olemasta sallittua 5 artiklan 1 kappaleen f kohdan nojalla – – Vapaudenriiston on myös oltava 'laillista'. Kun kyseessä on vapaudenriiston 'laillisuus', mukaan lukien se, onko toimittu 'lain määräämässä järjestyksessä', ihmisoikeussopimuksessa viitataan pääasiallisesti kansalliseen oikeuteen ja määrätään velvollisuudesta noudattaa kansallisen oikeuden aineellisia ja menettelyllisiä sääntöjä. Kansallisen oikeuden noudattaminen ei kuitenkaan riitä: 5 artiklan 1 kappaleessa edellytetään lisäksi, että minkä tahansa vapaudenriiston on sovittava yhteen sen tavoitteen kanssa, että henkilöä suojataan mielivaltaisuudelta. Perusperiaatteena on, ettei mikään mielivaltainen vapaudenriisto voi sopia yhteen 5 artiklan 1 kappaleen kanssa ja 5 artiklan 1 kappaleen sisältämä mielivaltaisuuden käsite kattaa muutakin kuin sen, ettei noudateta kansallista oikeutta, joten vapaudenriisto voi olla laillista kansallisen oikeuden kannalta mutta silti mielivaltaista ja siten ihmisoikeussopimuksen vastaista – – Jottei 5 artiklan 1 kappaleen f kohtaan perustuvaa vapaudenriistoa luokiteltaisi mielivaltaiseksi, se on toteutettava vilpittömän mielen periaatteen mukaisesti, sen on liityttävä kiinteästi siihen vapaudenriiston perusteeseen, johon [kansalliset viranomaiset] vetoavat, vapaudenriiston paikan ja edellytysten on oltava asianmukaisia ja vapaudenriiston kesto ei saa ylittää sitä, mikä on tavoiteltavan päämäärän kannalta perustellusti tarpeen – –".[31]

58. Kattavuus edellyttää, että viittaan paitsi ihmisoikeussopimuksen 5 artiklan 1 kappaleeseen myös sen vastineeseen perusoikeuskirjassa eli tämän 6 artiklaan. Tässä artiklassa ei ole ihmisoikeussopimuksen 5 artiklan 1 kappaleen f kohtaa vastaavaa määräystä. Perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohdassa tehdään kuitenkin selväksi, että jos perusoikeuskirjan oikeudet vastaavat ihmisoikeussopimuksessa taattuja oikeuksia, perusoikeuskirjan oikeuksien merkitys ja ulottuvuus ovat samat kuin ihmisoikeussopimuksessa. Niinpä 5 artiklan 1 kappaleen f kohtaa sovelletaan implisiittisesti.

59. Tästä seuraa, että soveltaessaan puitepäätöksen 12 artiklaa toimivaltaisten viranomaisten on otettava huomioon edellä 57 kohdassa esitetyt periaatteet. Niiden soveltaminen vaihtelee välttämättä tapauksesta toiseen, eikä ole mahdollista esittää mitään tiukkoja ja ehdottomia sääntöjä.

60. Lisäisin kuitenkin seuraavaa. Kuten komissio toteaa vuoden 2011 kertomuksessaan, tapaa, jolla jäsenvaltiot ovat soveltaneet puitepäätöstä, on kritisoitu muun muassa sillä, että luottamusta sen soveltamiseen on heikentänyt eurooppalaisen pidätysmääräyksen järjestelmällinen käyttäminen sellaisten henkilöiden luovuttamiseksi, joita etsitään usein erittäin vähäisistä rikkomisista, jotka eivät ole niin vakavia, että ne riittäisivät perusteeksi sellaisille toimenpiteille ja sellaiselle yhteistyölle, jota tällaisten määräysten täytäntöönpano edellyttää. Komission mukaan vaikutus etsittyjen henkilöiden vapauteen on suhteeton, jos eurooppalainen pidätysmääräys annetaan sellaisissa tapauksissa, joissa tutkintavankeus katsottaisiin muussa tapauksessa sopimattomaksi.[32]

61. Olen samaa mieltä.

62. Toiseen ja kolmanteen kysymykseen on vastattava edellä esitetyn perusteella, että etsityn henkilön vapaudenriistossa ja pakkokeinona toteutettavassa luovuttamisessa, joihin eurooppalaista pidätysmääräystä koskeva menettely johtaa, on kyse puuttumisesta kyseisen henkilön vapautta koskevaan oikeuteen sovellettaessa ihmisoikeussopimuksen 5 artiklaa ja perusoikeuskirjan 6 artiklaa. Tällainen puuttuminen perustellaan tavallisesti sillä, että se on ihmisoikeussopimuksen 5 artiklan 1 kappaleen f kohdan nojalla "välttämätöntä demokraattisessa yhteiskunnassa". Kyseiseen määräykseen perustuva vapaudenriisto ei kuitenkaan saa olla mielivaltainen. Jottei tällainen vapaudenriisto olisi mielivaltainen, se on toteutettava vilpittömän mielen periaatteen mukaisesti, sen on liityttävä kiinteästi siihen vapaudenriiston perusteeseen, johon pidätysmääräyksen

30 — Vaikka tuomio annettiin asiassa, joka koski luovuttamismenettelyä eikä eurooppalaista pidätysmääräystä koskevaa menettelyä, taustalla olevissa periaatteissa ei mielestäni ole tässä asiayhteydessä mitään eroa. Tämä ei tietenkään tarkoita sitä, että tällaisiin tapauksiin on aina legitiimiä soveltaa luovuttamisesta johdettuja periaatteita.

31 — A. ym. v. Yhdistynyt kuningaskunta, tuomio 19.2.2009 (suuri jaosto, valitus nro 3455/05, ECHR 2009, 164 kohta).

32 — Ks. vuoden 2011 kertomus, 5 jakso.

täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen vetoaa, vapaudenriiston paikan ja edellytysten on oltava asianmukaisia ja vapaudenriiston kesto ei saa ylittää sitä, mikä on tavoiteltavan päämäärän kannalta perustellusti tarpeen (mikä siis täyttää oikeasuhteisuuden edellytyksen). Perusoikeuskirjan 6 artiklaa on tulkittava samalla tavalla kuin ihmisoikeussopimuksen 5 artiklan 1 kappaletta.

Neljäs kysymys

63. Neljännellä kysymyksellään kansallinen tuomioistuin tiedustelee lähinnä sitä, saako eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaava jäsenvaltio kieltäytyä sen täytäntöönpanosta, jos tällöin loukattaisiin tai saatettaisiin loukata etsityn henkilön ihmisoikeussopimuksen 5 ja 6 artiklaan tai perusoikeuskirjan 6, 48 ja 52 artiklaan perustuvia oikeuksia.

64. Tässä on kyse laajemmasta asiayhteydestä kuin toisessa ja kolmannessa kysymyksessä, joissa unionin tuomioistuinta pyydettiin tarkastelemaan olosuhteita, jotka koskevat etsityn henkilön vapaudenriistoa ajanjaksona eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamisen ja sen välillä, kun kyseinen henkilö luovutetaan pidätysmääräyksen antaneeseen jäsenvaltioon. Voiko määräyksen täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion toimivaltainen oikeusviranomainen kieltäytyä kokonaan määräyksen täytäntöönpanosta, jos kyse on etsityn henkilön ihmisoikeuksien loukkaamisesta?

65. Tätä seikkaa tiedustellaan neljännessä kysymyksessä viittaamalla lueteltuihin ihmisoikeussopimuksen 5 ja 6 artiklan ja perusoikeuskirjan 6 artiklan määräyksiin. Radun asianajaja totesi istunnossa, että hänen päämiehelleen ”ei ollut ilmoitettu häneen kohdistetuista moitteista, häntä ei ollut kutsuttu kuultavaksi ja hän oli joutunut tilanteeseen, jossa hänelle oli täysin mahdotonta puolustautua”. Koska myös mahdottomuus asianmukaiseen puolustautumiseen johtaa ainakin potentiaalisesti ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaletta ja perusoikeuskirjan 47 artiklaa koskeviin kysymyksiin, sisällytän ne arviointiini kattavuuden vuoksi.

66. Puitepäätöksen pintapuolinen lukeminen saattaa johtaa päätelmään, ettei mainittuja oikeudenloukkauksia ole otettava huomioon (niiden ajallisista vaikutuksista riippumatta). Puitepäätöksen 3 ja 4 artiklassa luetellaan olosuhteet, joissa pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion oikeusviranomaisen joko on kieltäydyttävä (3 artikla) tai se voi kieltäytyä (4 artikla) panemasta eurooppalaista pidätysmääräystä täytäntöön. Kummassakaan tapauksessa ei viitata ihmisoikeuskysymyksiin kieltäytymisperusteena. Unionin tuomioistuin on todennut, että kyseisissä artikloissa säädetty perusteluettelo on tyhjentävä.[33]

67. Tällainen päätelmä saatettaisiin tehdä myös päätöksen tavoitteiden perusteella. Siinä käyttöön otettu luovutusjärjestelmä perustuu vastavuoroisen tunnustamisen periaatteeseen[34] ja jäsenvaltioiden väliseen vankkaan luottamukseen[35] ja sen tarkoituksena on vähentää aikaisempaan luovuttamismenettelyyn luonnostaan kuuluneita viivästyksiä.[36]

68. Unionin tuomioistuin on epäilemättä tämän seikan huomioon ottaen todennut, että ”vastavuoroisen tunnustamisen periaate, joka on puitepäätöksen rakenteen taustalla, tarkoittaa puitepäätöksen 1 artiklan 2 kohdan mukaan, että jäsenvaltiot ovat lähtökohtaisesti velvollisia panemaan eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöön”.[37] Tämä pitää epäilemättä paikkansa, sillä muutoin päätöksen taustalla olevat tavoitteet saattaisivat vakavasti vaarantua.

33 — Ks. tämän osalta asia C-388/08 PPU, Leymann ja Pustovarov, tuomio 1.12.2008 (Kok., s. I-8993, 51 kohta) ja asia C-123/08, Wolzenburg, tuomio 6.10.2010 (Kok., s. I-9621, 57 kohta). Ks. myös 4 artiklan osalta asia C-139/10, Prism Investments, tuomio 13.10.2011 (Kok., s. I-9511, 33 kohta).

34 — Ks. mm. edellä alaviitteessä 10 mainittu asia Advocaten voor der Wereld, tuomion 28 kohta ja asia C-66/08, Kozlowski, tuomio 17.7.2008 (Kok., s. I-6041, 31 kohta).

35 — Ks. puitepäätöksen johdanto-osan kymmenes perustelukappale.

36 — Ks. puitepäätöksen johdanto-osan viides perustelukappale.

37 — Ks. asia C-261/09, Mantello, tuomio 16.11.2010 (Kok., s. I-11477, 36 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

69. En kuitenkaan usko, että suppea lähestymistapa – jossa ihmisoikeusnäkökohdat jäisivät kokonaan huomiotta – saa tukea sen enempää puitepäätöksen sanamuodosta kuin oikeuskäytännöstäkään.

70. Puitepäätöksen 1 artiklan 3 kohdassa tehdään selväksi, ettei puitepäätös vaikuta velvoitteeseen kunnioittaa EU 6 artiklassa (josta on muutettuna tullut SEU 6 artikla) taattuja perusoikeuksia ja keskeisiä oikeusperiaatteita. Tästä mielestäni seuraa, että velvollisuus kunnioittaa kyseisiä oikeuksia ja periaatteita läpäisee koko puitepäätöksen. Siitä ilmenee implisiittisesti, että mainitut oikeudet voidaan ottaa huomioon perusteltaessa päätös jättää panematta pidätysmääräystä täytäntöön. Jos 1 artiklan 3 kohtaa tulkittaisiin toisin, sen merkitys saattaisi jäädä tyhjäksi – tai enintään pelkäksi sanahelinäksi.

71. Tällainen näkemys saa tukea lukuisista puitepäätöksen tulkintaa koskevista unionin tuomioistuimen julkisasiamiesten ratkaisuehdotuksista. Viittaisin erityisesti julkisasiamies Cruz Villalónin ratkaisuehdotukseen asiassa I.B.,[38] jossa hän totesi seuraavaa:

”– – puitepäätöksen soveltamisalaa ja tarkoitusta tulkittaessa on mielestäni otettava huomioon kaikki kyseisellä päätöksellä tavoitellut päämäärät. Vaikka on totta, että vastavuoroisen tunnustamisen periaate on vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvaa aluetta lujittava väline, aivan yhtä varmaa on, että kyseisen alueen olemassaolon ja kehittämisen ehdoton edellytys on perusoikeuksien ja -vapauksien suojelu. Puitepäätöksessä ilmaistaan tämä toistuvasti johdanto-osan 10, 12, 13 ja 14 perustelukappaleessa ja 1 artiklan 3 kohdassa. – –”[39]

72. Olen samaa mieltä.

73. Mielestäni on selvää, että pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion oikeusviranomaiset ovat velvollisia ottamaan ihmisoikeussopimuksessa ja perusoikeuskirjassa määrätyt perusoikeudet huomioon harkitessaan eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa. Milloin niiden on sitten kieltäydyttävä määräämästä henkilöä luovutettavaksi ja mitkä seikat niiden on otettava huomioon tällaisen ratkaisun tehdessään?

74. Ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, ettei jokainen ihmisoikeussopimuksen rikkominen ole peruste kieltäytyä luovuttamismääräyksen täytäntöönpanosta.[40] Se totesi esimerkiksi asiassa Dzhaksybergenov vastaan Ukraina, että ”viittaaminen yleiseen ongelmaan ihmisoikeuksien kunnioittamisessa jossakin tietyssä maassa ei yksinään voi olla peruste kieltäytyä luovuttamisesta”.[41]

75. Ihmisoikeustuomioistuin katsoi asiassa Soering vastaan Yhdistynyt kuningaskunta[42] ihmisoikeussopimuksen 3 artiklasta,[43] että ”sopimusvaltion päätös luovuttaa pakoileva henkilö voi johtaa ongelmaan 3 artiklan kannalta ja siten synnyttää kyseisen valtion vastuun ihmisoikeussopimuksen nojalla, jos on esitetty *merkittäviä perusteita* käsitykselle, että jos kyseinen henkilö luovutetaan, hän on *todellisessa vaarassa* joutua kidutuksen tai epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen kohteeksi luovuttamista pyytävässä maassa”.[44] Se totesi 6 artiklasta seuraavaa: ”Oikeudella oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin rikosasiassa, sellaisena kuin se ilmenee

38 — Mainittu edellä alaviitteessä 27.

39 — 43 kohta. Ks. myös julkisasiamies Botin ratkaisuehdotus edellä alaviitteessä 33 mainitussa asiassa Wolzenburg, 148 ja 151 kohta, ja edellä alaviitteessä 37 mainitussa asiassa Mantello, 87 ja 88 kohta, ja julkisasiamies Mengozzin ratkaisuehdotus asiassa C-42/11, Lopes da Silva Jorge, tuomio 5.9.2012, 28 kohta.

40 — Kuten totesin edellä alaviitteessä 30, mielestäni periaatteet yhtäältä luovuttamismenettelyn ja toisaalta eurooppalaista pidätysmääräystä koskevan menettelyn taustalla eivät poikkea toisistaan tässä asiayhteydessä.

41 — Tuomio 10.2.2011 (valitus nro 12343/10, 37 kohta).

42 — Valitus nro 14038/88.

43 — Ihmisoikeussopimuksen 3 artiklassa kielletään kidutus ja epäinhimillinen tai halventava kohtelu tai rangaistus.

44 — Tuomion 91 kohta, kursivointi tässä.

6 artiklasta, on huomattava asema demokraattisessa yhteiskunnassa – – Ihmisoikeustuomioistuin ei sulje pois mahdollisuutta, että luovuttamispäätös voi *poikkeuksellisesti* aiheuttaa ongelman 6 artiklan kannalta olosuhteissa, joissa pakoilevalta henkilöltä on *evätty* tai häneltä saatetaan *evätä räikeästi* oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin luovuttamista pyytävässä maassa.” [45]

76. Vaikkei puitepäätöstä koskevassa unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä ole suoraan vastaavia toteamuksia, samankaltaisista ongelmista oli kyse asiassa N.S. ym., [46] jossa unionin tuomioistuimen oli tarkasteltava perusoikeuskirjan 4 artiklan [47] vaikutusta kansallisten viranomaisten velvollisuuksiin muun muassa asetuksen N:o 343/2003 [48] nojalla. Kuten puitepäätöksessä mainitussa asetuksessa säädetään säännöistä, jotka koskevat henkilöiden – kyseisessä tapauksessa turvapaikanhakijoiden – liikkumista jäsenvaltiosta toiseen määritettyjen menettelyjen ja määräaikojen mukaisesti. Unionin tuomioistuin totesi, että ”ei – – voida päätellä, että mikä tahansa perusoikeuden loukkaus jäsenvaltion [jonne turvapaikanhakija olisi siirrettävä kyseisen asetuksen säännösten nojalla] taholta vaikuttaisi muiden jäsenvaltioiden velvollisuuteen noudattaa [mainitun asetuksen] säännöksiä”. Jos kynnys asetettaisiin näin matalaksi, lainsäädännön tavoitteet saattaisivat vaarantua. Unionin tuomioistuin lisäsi seuraavaa: ”jotta unioni ja sen jäsenvaltiot voivat – – noudattaa turvapaikanhakijoiden perusoikeuksien suojaa koskevia velvoitteitaan, jäsenvaltioiden – myöskään kansallisten tuomioistuinten – ei pidä siirtää turvapaikanhakijaa asetuksessa N:o 343/2003 tarkoitettuun ’hakemuksen käsittelystä vastuussa olevaan jäsenvaltioon’, jos ne *eivät voi olla tietämättömiä* siitä, että kyseisen jäsenvaltion turvapaikkamenettelyyn ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto-olosuhteisiin liittyvät *systeemiset puutteet* ovat *uskottavia perusteita* uskoa, että turvapaikanhakija altistuisi *todelliselle vaaralle* joutua perusoikeuskirjan 4 artiklassa tarkoitetun epäinhimillisen tai halventavan kohtelun kohteeksi.” [49]

77. Yhteenvetona todettakoon, että sekä unionin tuomioistuin että ihmisoikeustuomioistuin hyväksyvät, että perusoikeudet saattavat vaikuttaa jäsenvaltion lakisääteiseen velvollisuuteen siirtää henkilö toiseen valtioon. Ne katsovat ihmisoikeussopimuksen 3 artiklasta ja vastaavista perusoikeuskirjan 4 artiklan määräyksistä, että kriteerinä tulisi olla se, onko olemassa ”uskottavat perusteet uskoa”, että kyseessä on ”todellinen vaara” siitä, että kyseistä määräystä rikotaan valtiossa, jonne kyseessä oleva henkilö olisi muutoin siirrettävä. Ihmisoikeustuomioistuin on todennut 6 artiklan yhteydessä, että siirtovelvollisuudesta saatetaan poiketa vain ”poikkeuksellisesti” silloin, kun kyseessä olevalta henkilöltä ”on evätty tai saatetaan evätä räikeästi” hänen ihmisoikeussopimuksen mukaiset oikeutensa. Unionin tuomioistuin ei ole vielä antanut ratkaisua perusoikeuskirjan 47 ja 48 artiklasta.

78. Luovutusta vastustavan henkilön todistustaakasta ihmisoikeustuomioistuin on todennut, että sen on tutkittava se, onko kyse mainitusta vaarasta, välttämättä tarkoin perustein, ja kyseisen henkilön on esitettävä tarpeellinen näyttö. [50] Näytön kriteeristä, jonka on täytyttävä, jotta siirrosta kieltäytyminen olisi perusteltua, ihmisoikeustuomioistuin totesi asiassa Garabayev vastaan Venäjä, [51] että ”arvioidessaan näyttöä, jonka perusteella ratkaistaan, onko 3 artiklaa rikottu, ihmisoikeustuomioistuin käyttää kriteerinä sitä, onko asia näytetty toteen siten, ’ettei siitä jää perusteltua epäilystä’, mutta se lisää, että tällainen näyttö voi ilmetä siitä, että samaan aikaan on kyseessä riittävän vahvat, selkeät ja yhtäpitävät päätelmät tai vastaavat tosiseikkoja koskevat olettamat, joita ei ole kumottu. Tässä yhteydessä on otettava huomioon asianosaisten toiminta näyttöä hankittaessa – –” [52] Vaikka tällainen toteamus tehtiin ihmisoikeussopimuksen 3 artiklan yhteydessä, 6 artiklan osalta ei voida vaatia tiukempaa kriteeriä siitä yksinkertaisesta syystä, ettei mitään tiukempaa kriteeriä ole.

45 — Tuomion 113 kohta, kursivointi tässä.

46 — Yhdistetyt asiat C-411/10 ja C-493/10, NS, tuomio 21.12.2011 (Kok., s. I-13905).

47 — Perusoikeuskirjan 4 artikla vastaa ihmisoikeussopimuksen 3 artiklaa.

48 — Niiden perusteiden ja menettelyjen vahvistamisesta, joiden mukaisesti määritetään kolmannen maan kansalaisen johonkin jäsenvaltioon jättämän turvapaikkahakemuksen käsittelystä vastuussa oleva jäsenvaltio, 18.2.2003 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 343/2003 (EUVL L 50, s. 1).

49 — Tuomion 82 ja 94 kohta (kursivointi tässä).

50 — Ks. asia Saadi v. Italia, tuomio 28.2.2008 (suuri jaosto, valitus nro 37201/06, 128 ja 129 kohta).

51 — Valitus nro 38411/02.

52 — Tuomion 76 kohta.

79. Olisiko unionin tuomioistuimen omaksuttava ihmisoikeustuomioistuimen esittämät kriteerit?

80. Ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntöä tarkasteltaessa on aina tarpeen pitää mielessä, että perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohdan mukaan unionin oikeudessa saadaan myöntää suojaa, joka on ihmisoikeussopimuksessa myönnettyä suojaa laajempaa.

81. Minun ei ole vaikea hyväksyä sitä, että pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion olisi vain poikkeuksellisesti kieltäydyttävä puitepäätökseen perustuvasta etsityn henkilön luovuttamisesta. On selvää, että päätöksen koko tavoite vaarantuisi, jos luovuttamista olisi mahdollista vastustaa teoreettisiin ihmisoikeuksien loukkauksiin perustuvilla väitteillä ”rutiininomaisesti”. On tarpeen pitää mielessä, että kyseessä on myös rikosten uhrien etu saada rikoksentekijät oikeuden eteen. [53]

82. Tästä seuraa selvästi, että kieltäytymisen kriteerin on oltava tiukka. Olen kuitenkin eri mieltä ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännöstä kahden seikan osalta. Ensinnäkään en katso voivani suositella unionin tuomioistuimelle, että se hyväksyisi kriteerin, jonka mukaan kyseessä olevan loukkauksen olisi oltava ”räikeä”. Tällainen käsite vaikuttaa minusta liian epämääräiseltä, jotta sitä voitaisiin tulkita yhdenmukaisesti koko unionissa. On ehdotettu, että tällaisen loukkauksen on oltava niin perustavanlaatuinen, että se merkitsee oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan oikeuden täyttä epäämistä tai kumoamista. [54]

83. Tällainen kriteeri kuitenkin – jos oletetaan aina, että se voidaan ymmärtää selvästi – vaikuttaa minusta perusteettoman tiukalta. Se edellyttäisi yhdellä tavalla tulkittuna sitä, että jokainen oikeudenkäyntiin liittyvä seikka on epäoikeudenmukainen. Oikeuden toteutumista ei kuitenkaan voida varmistaa vain osittain oikeudenmukaisella oikeudenkäynnillä. Ehdotan asianmukaiseksi kriteeriksi pikemminkin sitä, että oikeudenkäynnin puutteellisuuden tai puutteellisuuksien olisi oltava sellaisia, että ne keskeisiltä osin tuhoavat oikeudenkäynnin oikeudenmukaisuuden. [55]

84. Toiseksi katson näytön kriteeristä, ettei ole oikein vaatia, että mahdollinen oikeudenloukkaus näytetään toteen siten, ”ettei siitä jää perusteltua epäilystä”. Tällainen kriteeri voi olla asianmukainen ja sitä käytetään joillakin lainkäyttöalueilla määritettäessä rikosoikeudenkäynneissä syyttäjäviranomaisille asetettavaa todistustaakkaa. Sillä varmistetaan, että syytettynä olevan henkilön riski tulla virheellisesti tuomituksi minimoidaan niin pitkälti kuin se on suinkin mahdollista. Kriteerillä ei kuitenkaan mielestäni ole merkitystä nyt käsiteltävässä asiassa. Lisäksi vaarana on se, että todistustaakka, joka kriteerillä asetetaan kyseessä olevalle henkilölle, joka saattaa hyvinkin olla varaton ja joutua turvautumaan valtion apuun yrittäessään puolustaa oikeuksiaan, on käytännössä mahdoton täyttää.

85. On kuitenkin yhtä lailla niin, etteivät pelkät väitteet mahdollisesta sääntöjenvastaisuudesta vielä riitä. Jos päätöksentekijä ei aio panna eurooppalaista pidätysmääräystä täytäntöön sillä perusteella, että kyseessä on todellinen vaara siitä, että etsityn henkilön oikeuksia loukataan, ei riitä, että hänen mielessään herätetään epämääräisiä epäilyksiä. Ehdotan asianmukaiseksi kriteeriksi sitä, että etsityn henkilön on vakuutettava päätöksentekijä siitä, että hänen luovuttamista vastustavat väitteensä ovat pääkohdiltaan perusteltuja. [56]

53 — Ks. edellä 40 kohta.

54 — Ks. tuomarien Bratza, Bonello ja Hedigan yhteinen osittain eriävä mielipide asiassa Mamatkulov ja Askarov v. Turkki, ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 4.2.2005 (valitukset nro 46827/99 ja nro 46951/99, 14 kohta).

55 — Esimerkiksi Lord Phillips omaksui tällaisen lähestymistavan mielipiteensä 136 kohdassa House of Lordsin tuomiossa asiassa RB (Algeria) ym. v. Secretary of State for the Home Department (ks. http://www.publications.parliament.uk/pa/ld200809/ldjudgmt/jd090218/rbalge-1.htm).

56 — Istunnossa unionin tuomioistuin pyysi Radun asianajajaa täsmentämään, mihin perusoikeuksien loukkauksiin he vetoavat. Tunnustan, etten omalta osaltani saanut hänen vastauksestaan erityistä valaistusta asiaan.

86. Olen edellä tarkastelussani keskittynyt vaikutukseen, joka henkilön perusoikeuksien *tulevalla loukkauksella* saattaa olla päätökseen luovuttaa hänet toiseen jäsenvaltioon. Juuri tästä kysymyksestä voidaan löytää ihmisoikeustuomioistuimen ja unionin tuomioistuimen asian kannalta merkityksellisimmät toteamukset. Keskityn seuraavaksi *menneen* loukkauksen vaikutukseen.

87. Mielestäni on korostettava samoja seikkoja.

88. Ensinnäkään loukkaukset, jotka ovat korjattavissa, eivät ole peruste kieltäytyä luovuttamasta etsittyä henkilöä ”loukkauksiin syyllistyneeseen” jäsenvaltioon. Tällaiset loukkaukset eivät voi olla etusijalla suhteessa ripeän ja tehokkaan lainkäytön tavoitteisiin, joita puitepäätöksellä on tarkoitus edistää. Ihmisoikeustuomioistuin on toistuvasti todennut, että tarkasteltaessa, onko ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan rikkominen näytetty toteen, on tarpeen varmistaa, ”oliko menettely kokonaisuutena tarkasteltuna – – oikeudenmukainen”.[57] Mikään ei tietenkään estä kyseessä olevaa henkilöä hakemasta loukkauksesta korvausta unionin tai kansallisen oikeuden merkityksellisten periaatteiden tai mahdollisesti ihmisoikeussopimuksen 41 artiklan mukaisesti.

89. Tästä seuraa, että merkityksellisiä voivat olla ainoastaan loukkaukset, jotka keskeisiltä osin tuhoavat oikeudenkäynnin oikeudenmukaisuuden (edellä 83 kohdassa esitetty kriteeri). Tämä kuitenkin edellyttää menneen loukkauksen yhteydessä, että *osoitetaan joko se, että loukkausten vaikutus, jos se on lakannut, on itsessään sellainen, ettei mikään oikeudenmukainen oikeudenkäynti voi olla mahdollinen, tai se, että loukkausten menneet vaikutukset, jos ne vielä jatkuvat, ovat sellaisia, että ne johtavat samaan tulokseen*.

90. Havainnollistan tätä kahdella esimerkillä. Ensinnäkin etsittyä henkilöä syytetään murhasta pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa. Tämä antaa eurooppalaisen pidätysmääräyksen, jotta hänet luovutettaisiin sinne pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaavasta jäsenvaltiosta. Tätä ennen kuitenkin toimivaltaiset viranomaiset ensin mainitussa jäsenvaltiossa olivat määränneet tuhottavaksi näytön, joka oli koostunut vainajasta otetuista DNA-näytteistä, jotka etsityn henkilön mielestä olivat ratkaisevia osoittamaan hänen syyttömyytensä. Etsitty henkilö oli asianajajansa välityksellä vaatinut pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa näytteiden säilyttämistä, jotta niitä voitaisiin käyttää näyttönä hänen oikeudenkäynnissään. Ei ole mitään todellista epäilystä siitä, että päätös näytteiden tuhoamisesta tehtiin virheellisesti ja sillä loukattiin etsityn henkilön ihmisoikeuksia. Hänen syyttömyytensä osoittamiseksi ei ole esittää mitään muuta aineellista näyttöä. Mielestäni tällaisessa tapauksessa tuskin on epäilystä siitä, että pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaavien oikeusviranomaisten olisi kieltäydyttävä pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta. Toisessa esimerkissä olosuhteet ovat muuten samat mutta 6 artiklan väitettynä rikkomisena oli se, ettei etsitylle henkilölle ilmoitettu lähestyvästä häneen kohdistuvasta rikosoikeudellisesta menettelystä. Tällainen loukkaus on korjattavissa, joten ei pitäisi tulla kysymykseenkään, että se voisi olla peruste kieltäytyä pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta.

91. Voidaan todeta, että useimmat esimerkit väitetyistä loukkauksista eivät ole yhtä selviä kuin juuri antamani kaksi ääriesimerkkiä. Tämä on totta. En aio käsitellä tätä seikkaa tämän yksityiskohtaisemmin, koska mielestäni taustalla olevat kysymykset on ratkaistava kansallisissa tuomioistuimissa tapauskohtaisesti. Ei ole mahdollista esittää sitovia ja ehdottomia sääntöjä.

57 — Ks. mm. asia Bernard v. Ranska, tuomio 23.4.1998 (Reports of Judgments and Decisions 1998-II, 37 kohta).

92. Kattavan vastauksen antamiseksi kansallisen tuomioistuimen kysymykseen on tarpeen käsitellä myös ihmisoikeussopimuksen 5 artiklaa ja perusoikeuskirjan 6 artiklaa. Tässä yhteydessä minun on vaikea nähdä, että loukkaus, joka edeltää etsityn henkilön luovutusta pidätysmääräyksen antaneeseen jäsenvaltioon, *ei* olisi korjattavissa. Tällaista mahdollisuutta ei voida täysin sulkea pois, ainakaan teoreettisena mahdollisuutena, vaikka unionin tuomioistuimelta ei ole kysytty mainitusta seikasta. Yleisesti ottaen katson, että on sovellettava niitä samoja periaatteita, joita sovelletaan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklaan.

93. Nyt käsiteltävässä asiassa kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on edellä esitettyjä periaatteita soveltamalla selvittää, riittävätkö Radun väittämät perusoikeuksien loukkaukset perusteeksi kieltäytyä pääasiassa kyseessä olevien eurooppalaisten pidätysmääräysten täytäntöönpanosta.

94. Radun asianajaja viittasi istunnossa jonkin verran siihen, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamiseen johtaneet prosessuaaliset seikat saattavat olla ongelmallisia pääasiassa. Kattavuuden vuoksi esitän tässä yhteydessä seuraavat huomautukset.

95. Ensinnäkin eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi kieltäytyä tällaisen määräyksen täytäntöönpanosta muulloinkin kuin silloin, kun kyseessä ovat huomattavat ihmisoikeusloukkaukset tai jokin puitepäätöksen 3 artiklassa säädetyistä ehdottomista kieltäytymisperusteista tai sen 4 artiklassa säädetyistä harkinnanvaraisista kieltäytymisperusteista. Se voi kieltäytyä täytäntöönpanosta myös, jos osoitetaan, että pidätysmääräyksen antamista koskevaa olennaista menettelymääräystä on rikottu. Jos esimerkiksi osoitettaisiin selvästi, ettei eurooppalaiseen pidätysmääräykseen ole sisällytetty puitepäätöksen 8 artiklan 1 kohdan c alakohdassa säädettyä asianmukaista ilmoitusta siitä, onko olemassa kansallinen pidätysmääräys (koska esimerkiksi tämä viimeksi mainittu olisi määräyksen antaneen jäsenvaltion oikeuden mukaan pätemätön menettelyllisistä syistä), mielestäni pidätysmääräystä ei pitäisi panna täytäntöön. Puitepäätöksen 11–23 artiklassa etsityille henkilöille annetut menettelylliset oikeudet antavat runsaasti mahdollisuuksia ottaa tällaisia seikkoja esiin ennen pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa.

96. Toiseksi puitepäätöksen tarkoituksena ei ole yhdenmukaistaa tai lähentää jäsenvaltioiden lainsäädäntöä niiden syiden osalta, jotka koskevat pidätysmääräyksen tiedoksi antamista, ja niiden menettelyjen osalta, jotka johtavat pidätysmääräyksen tiedoksi antamiseen henkilölle, jonka epäillään tehneen rikoksen tai joka on tuomittu rikoksesta. Puitepäätökseen sisältyvä keskinäisen luottamuksen periaate edellyttää välttämättä, että jäsenvaltiot tunnustavat toistensa rikosoikeuden.[58]

97. Neljänteen kysymykseen olisi vastattava edellä esitetyn perusteella, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaavan valtion toimivaltainen oikeusviranomainen voi hylätä luovuttamispyynnön rikkomatta perussopimusten ja muiden yhteisön oikeuden sääntöjen mukaisia velvoitteita, jos osoitetaan, että luovutettavaksi pyydetyn henkilön ihmisoikeuksia on loukattu tai loukataan osana luovuttamisprosessia tai sen seurauksena. Hylkääminen on kuitenkin pätevä vain poikkeuksellisissa olosuhteissa. Ihmisoikeussopimuksen 5 ja 6 artiklaa ja/tai perusoikeuskirjan 6, 47 ja 48 artiklaa koskevissa tapauksissa kyseisen loukkauksen on oltava sellainen, että se keskeisiltä osin tuhoaa prosessin oikeudenmukaisuuden. Loukkaukseen vetoavan henkilön on vakuutettava päätöksentekijä siitä, että hänen luovuttamista vastustavat väitteensä ovat pääkohdiltaan perusteltuja. Tällaista väitettä ei voida perustella menneillä korjattavissa olevilla loukkauksilla.

58 — Ks. tämän osalta yhdistetyt asiat C-187/01 ja C-385/01, Gözütok ja Brügge, tuomio 11.2.2003 (Kok., s. I-1345, 32 ja 33 kohta).

Viides kysymys

98. Tällä kysymyksellä kansallinen tuomioistuin tiedustelee sitä, voiko eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaava jäsenvaltio kieltäytyä tällaisen määräyksen täytäntöönpanosta sillä perusteella, että määräyksen antanut jäsenvaltio ei ole pannut puitepäätöstä täytäntöön tai on pannut sen täytäntöön virheellisesti.

99. Tässä yhteydessä on muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan jäsenvaltio ei voi jättää soveltamatta unionin oikeutta sillä perusteella, että se väittää toisen jäsenvaltion jättäneen panematta samat tai samankaltaiset velvoitteet täytäntöön. [59]

100. Tämä viittaisi siihen, että kysymykseen on selvästi vastattava kieltävästi.

101. Olisiko tällaista näkemystä lievennettävä, kun otetaan huomioon, että kansallinen tuomioistuin korostaa vastavuoroisuutta? Tämä seikka näyttää olevan riidanalainen pääasiassa [60] siltä osin kuin Radun asianajaja on väittänyt, ettei Saksan oikeudessa ole pantu puitepäätöstä asianmukaisesti täytäntöön.

102. On totta, että Saksan perustuslakituomioistuin katsoi vuonna 2005, että kansallinen laki, jolla puitepäätös pantiin täytäntöön, oli perustuslain vastainen ja siten pätemätön. [61] Selkeänä käsityksenäni, jonka Saksa vahvisti istunnossa, on kuitenkin, että tilanne on korjattu vuonna 2006 annetulla uudella lainsäädännöllä.

103. Lisään vielä yhden seikan. Istunnossa Saksan asiamies käytti esimerkkiä varastetusta hanhesta. Jos kyseistä jäsenvaltiota pyydettäisiin panemaan täytäntöön eurooppalainen pidätysmääräys mainitun rikoksen osalta, josta annettu tuomio pidätysmääräyksen antaneessa jäsenvaltiossa olisi kuusi vuotta vankeutta, Saksan asiamiehen mukaan pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta kieltäydyttäisiin. Hän katsoi tällaisen kieltäytymisen olevan perusteltavissa oikeasuhteisuutta koskevalla opilla ja viittasi perusoikeuskirjan 49 artiklan 3 kohtaan, jonka mukaan ”rangaistus ei saa olla epäsuhteessa rikoksen vakavuuteen”. Unionin tuomioistuin ei vielä ole antanut ratkaisua kyseisen artiklan tulkinnasta. Ihmisoikeussopimuksen yhteydessä ihmisoikeustuomioistuin on todennut, että vaikka rangaistuksen asianmukaisuutta koskevat seikat lähtökohtaisesti jäävät pitkälti ihmisoikeussopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle, ”räikeästi epäsuhteista” rangaistusta voitaisiin pitää 3 artiklan vastaisena epäasianmukaisena kohteluna, mutta tällainen kriteeri täyttyy vain ”harvoissa ja erityislaatuisissa tapauksissa”. [62] Olisi kiinnostavaa pohdiskella perusoikeuskirjan 49 artiklan 3 kohdalle annettavaa tulkintaa ottamalla huomioon tulkinta, jonka ihmisoikeustuomioistuin on antanut ihmisoikeussopimuksen 3 artiklan määräyksistä. En kuitenkaan tarkastele tätä seikkaa siitä yksinkertaisesta syystä, ettei nyt käsiteltävässä asiassa ole kyse siitä. Vaikka oletettaisiinkin, että tällainen lähestymistapa pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaavissa Saksan oikeusviranomaisissa *merkitsisi* sitä, ettei kyseinen jäsenvaltio täytä puitepäätöksen mukaisia velvoitteitaan, se ei viidennen kysymyksen kannalta olisi peruste sille, että pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaava jäsenvaltio kieltäytyy panemasta täytäntöön Saksassa annettua eurooppalaista pidätysmääräystä.

104. Näistä syistä viidenteen kysymykseen olisi vastattava siten, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaavan valtion toimivaltainen oikeusviranomainen ei voi hylätä luovuttamispyyntöä sillä perusteella, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen antanut valtio ei ole pannut puitepäätöstä täytäntöön tai se on pannut sen täytäntöön puutteellisesti tai virheellisesti, rikkomatta perussopimusten tai muiden unionin oikeuden sääntöjen mukaisia velvoitteita.

59 — Ks. tämän osalta mm. asia 232/78, komissio v. Ranska, tuomio 25.9.1979 (Kok., s. 2729, Kok. Ep. IV, s. 539, 9 kohta).

60 — Ks. edellä 19 ja 23 kohta.

61 — Ks. edellä 19 kohta ja alaviite 5.

62 — Ks. asia Vinter ym. v. Yhdistynyt kuningaskunta, ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 17.1.2012 (valitukset nro 66069/09, nro 130/10 ja nro 3096/10, 89 kohta).

Kuudes kysymys

105. Tällä kysymyksellä kansallinen tuomioistuin tiedustelee sitä, sopivatko tietyt kansallisen oikeuden säännökset yhteen ihmisoikeussopimuksen ja perusoikeuskirjan kanssa ja onko puitepäätös saatettu kyseisillä säännöksillä asianmukaisesti osaksi kansallista oikeutta.

106. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin tuomioistuimen tehtävänä ei ole SEUT 267 artiklassa määrätyssä menettelyssä ratkaista sitä, ovatko kansalliset säännökset yhteensopivia unionin oikeuden kanssa.[63] Vaikka unionin tuomioistuin voi lievennyksenä tästä säännöstä olla toimivaltainen esittämään kansalliselle tuomioistuimelle sellaiset unionin oikeuden tulkintaan liittyvät kriteerit, joiden avulla se voi arvioida kyseistä yhteensopivuutta, tiedot, jotka kansallinen tuomioistuin on ennakkoratkaisupyynnössään esittänyt, eivät riitä siihen, että unionin tuomioistuin voisi esittää tällaisia kriteerejä nyt käsiteltävässä asiassa.[64]

107. Kuudes kysymys on siis jätettävä tutkimatta.

Ratkaisuehdotus

108. Ehdotan kaiken edellä esitetyn perusteella, että unionin tuomioistuin vastaa Curtea de Apel Constanţan esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

1) Euroopan unionin perusoikeuskirjan määräykset, mukaan lukien sen 6, 48 ja 52 artikla, kuuluvat unionin primaarioikeuteen. Perusoikeudet, sellaisina kuin ne taataan ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä yleissopimuksessa, mukaan lukien ihmisoikeussopimuksen 5 artiklan 1, 3 ja 4 kappaleen ja 6 artiklan 2 ja 3 kappaleen mukaiset oikeudet, ovat unionin oikeuden yleisiä periaatteita.

2) Etsityn henkilön vapaudenriistossa ja pakkokeinona toteutettavassa luovuttamisessa, joihin eurooppalaista pidätysmääräystä koskeva menettely johtaa, on kyse puuttumisesta kyseisen henkilön vapautta koskevaan oikeuteen sovellettaessa ihmisoikeussopimuksen 5 artiklaa ja perusoikeuskirjan 6 artiklaa. Tällainen puuttuminen perustellaan tavallisesti sillä, että se on ihmisoikeussopimuksen 5 artiklan 1 kappaleen f kohdan nojalla ”välttämätöntä demokraattisessa yhteiskunnassa”. Kyseiseen määräykseen perustuva vapaudenriisto ei kuitenkaan saa olla mielivaltainen. Jottei tällainen vapaudenriisto olisi mielivaltainen, se on toteutettava vilpittömän mielen periaatteen mukaisesti, sen on liityttävä kiinteästi siihen vapaudenriiston perusteeseen, johon pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen vetoaa, vapaudenriiston paikan ja edellytysten on oltava asianmukaisia ja vapaudenriiston kesto ei saa ylittää sitä, mikä on tavoiteltavan päämäärän kannalta perustellusti tarpeen. Perusoikeuskirjan 6 artiklaa on tulkittava samalla tavalla kuin ihmisoikeussopimuksen 5 artiklan 1 kappaletta.

3) Eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaavan jäsenvaltion toimivaltainen oikeusviranomainen voi hylätä luovuttamispyynnön rikkomatta perussopimusten ja muiden Euroopan unionin oikeuden sääntöjen mukaisia velvoitteita, jos osoitetaan, että luovutettavaksi pyydetyn henkilön ihmisoikeuksia on loukattu tai loukataan osana luovuttamisprosessia tai sen seurauksena. Hylkääminen on kuitenkin pätevä vain poikkeuksellisissa olosuhteissa. Ihmisoikeussopimuksen 5 ja 6 artiklaa ja/tai perusoikeuskirjan 6, 47 ja 48 artiklaa koskevissa tapauksissa kyseisen loukkauksen on oltava sellainen, että se keskeisiltä osin tuhoaa prosessin

63 — Ks. mm. asia C-489/09, Vandoorne, tuomio 27.1.2011 (Kok., s. I-225, 25 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

64 — Komissio toteaa huomautuksissaan, että vuoden 2011 kertomuksen mukaan Romania on pannut asianmukaisesti täytäntöön puitepäätöksen ne säännökset, jotka ovat merkityksellisiä nyt käsiteltävän asian kannalta. Tällaisella toteamuksella voi ilmiselvistä syistä olla vain ohjeellinen arvo.

oikeudenmukaisuuden. Loukkaukseen vetoavan henkilön on vakuutettava päätöksentekijä siitä, että hänen luovuttamista vastustavat väitteensä ovat pääkohdiltaan perusteltuja. Tällaista väitettä ei voida perustella menneillä korjattavissa olevilla loukkauksilla.

4) Eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vastaavan valtion toimivaltainen oikeusviranomainen ei voi hylätä luovuttamispyyntöä sillä perusteella, että eurooppalaisen pidätysmääräyksen antanut valtio ei ole pannut puitepäätöstä täytäntöön tai se on pannut sen täytäntöön puutteellisesti tai virheellisesti, rikkomatta perussopimusten tai muiden Euroopan unionin oikeuden sääntöjen mukaisia velvoitteita.